

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; pesti nőegyesület; eperjesi hírek; borsodmegyei rendkívüli közgyűlés; a dunamelléki hely. hitvallásu egyházkerület közgyűlése, hivatalos czáfolat Somogy megye eseménye iránt; debreczeni főiskolaügyi gyűlés; színészeti hírek Győrben; egri árvíz; pannonhalmi hírek; 's a' t.) Amerika. Portugália (Duero-hajózási szerződés 's a' portugálok nemzeti gyűlése a' spanyolok ellen; 's a' t.) Spanyolország (zavargási hírek; a' Dueroi hajózási kérdés; 's a' t.) Anglia (toryk és whigek jelen állása; 's a' t.) Franciaország (ujjévi üdvözlések; politikai nézetek; elegy; 's a' t.) Törökország. Keletindia és Khina. Pénzkelet. Dunavizitálás. —

Magyarország és Erdély.

Ö cs. 's ap. kir. fels. Bethlen Gergely gr. erd. udv. kancelláriai fogalmazót es. aranykulesossá méltóztatott nevezni.

Ö cs. 's ap. kir. felsége mult évi dec. 3iki legf. határozatában Burgmann Károly magyar kir. helytartótanácsi számvizsgálót (exactor) 32 évi hű szolgálati és szerzett érdemei következtében magyar nemességre emelni, 's egyszerűsmind vezetőkévének „Várffy“ magyar hangzatúvá változtatását megengedni méltóztatott.

Lán c z y József sz. István-rendi középkeresztes, b. t. tan., hétszemélyes törvényszéki közbíró 's Békés-megyei főispán f. hó 14kén Pesten élet-pályája 79dik évében meghalálozott.

F. hó 12dik 's több napjain tartott Pesten a' dunamelléki hely. hitv. egyházkerület közgyűlése, mellyen előfordult, több érdekes tárgy közt, a' Pesten állítandó ref. főiskola ügye 's az azt illető kerületi és conventi határozatok felolvasatván, minthogy a' szent czél létesítésére szükséges intézkedések megtételére egy, a' már előbb elfogadott alapszabályok értelmében titkos szavazattal alkotandó, 's folyvást munkálandó középponti választmányt kelle megbízni, ahoz képest a' választás így történt: elnök, széki gr. Teleki Sámuel, helyettes elnökök, gr. Ráday Gedeon és Fáy András; választmányi tagok: Ágoston József, Bakos Ambrus, b. Bánffy Pál, Bajkay Endre, Dobos János, Erdélyi Ferencz, Fáy György, Fényes Elek, Fitos Pál, Fogarasi János, Ilkey Sándor, Kapczy Tamás, Keck Dániel, Madarassy László, Magyar Kossa Sámuel, Nagy István, Nyáry Pál, Patay József, Részó Ensel Sándor, Sárközy Kázmér, Szabó Károly, Szekrényessy Endre, Szeles Sámuel, Szilassy György, Szücs Lajos, Török Pál, és gr. Wartensleben Ágoston. E' jeles választmány buzgalmától 's munkásságától, melly is jövő febr. 15kén kezdendi meg ülését, ohajtott süket várunk az említett közhasznú intézetre. közli B. E.

Hiteles uton köv. cikket vettünk a' már e' tárgyban közlöttinkhez részint czáfolati, részint igazítási pótlékul mint a' hivatalos tudósításokkal tökéletesen megegyezőt: A' S ü r g ö n y b e n legelőször megjelent Szemletár, pusztá hir után leírását adja azon sajnós eseménynek, melly által az ujonczai sorshuzás alá törvény szerint esendő egyedek öszszeírására küldött választmány, a' mesztgnyői lakosok által eljárásában gátoltatván, az illető megyei hatóság szigorúbb eszközökkel is kénytelenített a' törvény végbehajtására szükséges előmunkálatok elkészítése felett ügyelni; minek, a' mesztgnyői népség szánandó ellenszegülése miatt, olly szomorú következele lett. — Mellözve, hogy egy komoly eseményt hir-szárnyalta monda után terjeszteni soha sem kellene, — felőlő a' józan gondolkozónak leginkább az, hogy a' Szemletár írója, ki ön szavai szerint csak pusztá hir után indult, nem általtában érinti a' mesztgnyői esetet, hanem egy olly történet részletes leírását közli, mellyről semmi bizonyost nem tudott 's mellyet mesének lehetne nevezni, ha nem hamisítta meg legközelebb történt dolgokat, vagy journalisticai időtöltésnek, ha hamis eszméknek ferde irányu terjesztésével káros hatást nem szülhetne, v. eléggé jól meg nem fontolt, de minden rossz akarat nélküli közleménynek, ha nem rágalmazna. — Ugyanis azért e' tárgyban szót emelni kötelességemnek tartom, hogy a' tisztelt közönség, melly a' hamis és még meg nem czáfolat előadást igaznak tarthatja, az eset, — melly egészben másképen történt, a' megye rendelkezései, mellyek a' legszelidebben ovakodók voltak 's az illető szolgabíró, ki élte koczkázatásával is iparkodott a' szomorú catastrophát elhárítani, buzgó eljárása iránt felvilágosítsassék. Mi az esetet illeti, alig találhatni valmit a' Szemletárban, mi az igazsággal csak némileg egyeztethető; mert nem a' járásbeli főbíró, hanem az illető vidékbeli szolgabíró levén tagja az öszszeírással foglaltat választmányának, ez gátoltatott a' mesztgnyőiek által munkálkodásában. A' megyei első alispán vevén a' jelentést, nem 150 porroszlót, hanem csak a' járásbeli pandúrokat rendelte a' szolgabíró belátása szerinti használatra, kik közül hamarjában csak 16 jelenhetvén meg, ezeket az igen is ovakodó szolgabíró olly utasítással küldötte Mesztgnyőre, hogy kerülve minden hatalmaskodást 's erőhasználást, a' feljegyzett ellenszegülőket befogni és szokott módon elibe kisérni ügyekezzenek; a' mesztgnyőiek azonban szánandó tévelygésökben makacsul ellenszegülve a' feljelöltek kiadatását megtagadták; a' pandúrok pedig utasítás szerint fegyvererőhöz nem nyulhatván békéül visszatértek szolgabírájokhoz, kinek újabb jelentésére az első alispán kis gyűlést hirdetett, ebben egy öt tagbul álló választmány nevezetvén, számos megyei erő kisérétében a' hely színére választett, hogy a' tévelyedett népet felvilágosítva lecsendesíteni ügyekezzenek, a' főbb izgatókat befogatván, a' kisebbeket pedig tüstint megbüntetvén; mire a' közel fekvő katonai kar is hivatalosan felszólított, hogy szükség esetén a' megyei pandurság segítségére lenne. Illy ovakodó rendelkezések mellett ment a' választmány kiküldetési helyére, hova 63 fegyveres gyalog pandur 's negyven és néhány dzsidás lovas katona követte. Érkezte után csak hamar munkához fogván, a' bírónál öszszesereglett népet békés hazamenetre szólítá fel, a' lázítólag ellenszegülteknek pedig kiadatását parancsolá; a' balgatag népség azonban jó tanácsra semmit sem figyelve, nemesak nem engedett, hanem a' kiadott parancs szerint tizenkét legényeivel munkálkodó őrmestert a' lázítólag elfogásában gátolni, sőt megtámadni merészle, mit a' több pandurság látván társai segítségére siet

's a' tömegben álló több száznyi népesorporttal czivakodásba keveredék, míg az emberiség 's hivatali buzgóság által lelkesült szolgabíró a' veszély helyére sietve, ritka lelki éberséggel a' pandurságot visszavonulni és rendbe állni parancsolta, mi hogy sikerülhete, a' szolgabíró lelkes föllépte mellett, a' Szemletárban olly rossz színben feltüntetett pandurság szófogadásának, tulajdoníthatni. Még ekkor sem szünt meg a' szolgabíró a' népet fölemelt kezekkel kérni: okulna, 's ne rohanna vesztére, ne kényszerítné a' hatóságot fegyveres erőhöz nyúlni; de a' vakság gyógyíthatatlan volt, 's e' hivatalában buzgózkodó férjfiu ellen vasvillák, dorongok emelkedtek, sőt lövések is irányoztattak, mit a' már ekkoron hely színére érkezett katonaság látván, az általános támadásra készülöket viszszyomni ügyekezett; ekkor a' zavar közössé lön 's a' viaskodás csak addig tartott, míg az elámitott nép meggyőződött, hogy nem vaktüzeléssel, mint hitték, — hanem halálszóró csökkel lépett föl — mert kényszerített a' törvényes hatalom méltóságának fentartására. — alig egy percz és mindenki menekülni sietett, de későn, mert a' pandurság, melly a' lödőzés alatt senkit mást, mint a' megtámadókat irányozta, most a' futással menekülni kívánókat üzvé azok nagyobb részét tüstint ö s z s z e f o g d o s t a. A' barátságos készséggel segédkezet nyújtott katonaság az eltévelyedtek iránti mérsékletében is teljes méltánylást érdemel, 's az eset után hatod napra itt már mint rendesen szállásozó látatott el. Ez az eset rövid előadása. — Nem áll tehát, hogy a' pandurság kötelességében eljárni vonakodott; az sem, hogy egy nyolcz évü fiú, és egy leány a' kapitányra lött, valamint viszont ez sem lött agyon senkit, a' helybeli bíró viaskodás alatt az uradalmi tisztaknál volt, 's most hatvan és néhány bünöstársaival várja az igazság kiszolgáltatását; végre nem áll, hogy a' szolgabíró népszerűtlensége, vagy a' dolog hibás vezetése okozta legyen a' szomorú eseményt, mert a' kiküldött választmány és ő mindent elkövettek a' nép lecsilapítására, 's kérdezzen bár kit Somogyból a' Szemletár írója, feleletül bizonyosan azt nyerendi, hogy Gaal Pál ur Somogyinak közkedvességü, hivatalában buzgón eljáró, jeles szolgabírája. — A' mi végre azon okoskodást illeti, mellyel a' Szemletár írója e' szomorú eseménynek szülőökait fejtegeti, ebben őt követni nem szándékom, annyit azonban megjegyezmem szabad legyen, hogy 25 mérföldnyi távolságban pusztá hir után okoskodni akarni képtelenség. *Somssich Pál.*

M i s k o l c z jan. 14kén: F. hó Sánt tartott Borsodmegye rendkívüli közgyűlése az ujonczok kiállítás tárgyában. Némely előzvények után felolvasatott Keresztes, Kövesd, Galgócz 's több helység 's a' megyehelyi izraelitáknak az iránti folyamodása, hogy engedtetnék meg nekik, a' rájuk eső ujonczokat sorshuzás elmellözésével önkéntesekből kiállítani, melly önkénteseknek adandó jutalom terhét az egész helység viselje. A' helységek korszerű kívánatokat tartalmazó esedezéseik, mellyek közül a' Galgóczéval müvelt író sem vallott volna szégyent, kedvező benyomást tettek a' roppant számú Rdekere; 's a' helyettesítés tárgya, melly már számos más megyei közgyűlésen annyira kimerítve 's megvitatva volt, itt is szőnyegre jött. Több szónok a' folyamodásokat pártolólólag a' többség véleményét nyilvánítá 's üdvös indítványt tön az iránt, hogy az öszszeírottak közt categoriák tétessenek, és fokozat készítsessék, miszerint a' nőtlének előbb húzzanak sorsot, mint a' nők 's gyermekesek, különleg legyen olly apák közt, kiknek három négy, katonaságra alkalmas fia 's ollyak közt, kiknek csak kettő van 's a' t. Ezek ellenében voltak ollyanok, kik Napoleon csatázási 's Trenk pandurjairólí hosszas historiai értekezésekbe burkolák ellenokaikat és szükkeblüleg az emberiséget pártoló feljebbi szónokok szavait szép érzelmeknek bémálván, a' törvény (bár semmi rendelkezést nem tiltó) szavaihoz szigorúan ragaszkodni, 's az ujonczállítást egyedül sorshuzás után kívánták megtétetni; annak, kire a' sors esett, helyettesítést nem engedvén. De győzött az emberiség ügye és szeretet tisztelt lelkes első alispánunk azon magányos véleménye lön határozottá, miszerint: a' törvény az eddig divatozott alacsonyító fogdozás helyett mint emberhez illőbb, és méltányos módot a' sorshuzást állítván meg, az ezt megelőzendő 's e' czélra teendő intézkedéseket ki nem zárja 's e' szerint a' fokozatot sem. A' helységek folyamodását illetőleg pedig a' magányosak helyettesítését (melly a' katonaságotólí általános idegenkedés miatt, az attól minden áron szabadulni akarók romlására lenne) mellözvén, — a' községeknek öntézkedéseikre bizassék, hogy a' rájuk eső számba önkénteseket állítsanak; a' hiányzó szám fokozat szerint sorshuzás után egészítettvén ki, 's ez a' folyamodó községeknek, nem mint parancsoló, de mint megengedő (permissiv) végzés adassék tudtokul. Nem mulasztatjuk még el itt, azon tisztelt személynek, — kinek a' néprédek pártolása, hivatalos kötelessége — üdvös, de viszhangra nem talált indítványát megemlíteni: hogy a' szertekőborló izmos lazzaronik, (vulgo „betyárok“) kik sok megrovás daczára is városunknak nem nagy becsületére válnak, de katonai fegy (disciplina) alatt a' társaság alkalmas tagjaivá válhatnak, mindenek előtt állíttassanak ujonczokul. —

G y ö r ö t t jan. 14kén: Kovács Tamás ur, sz. mártóni főapát (szabadkai fi) több időig tartott gyöngékedés után, májsorvadályban (nem vízkór-ságban) f. hónap 5kén, élete 58dik évében elhunyván 9kén délután a' temetési szertartást m. S z t a n k o v i c s János győri püspök vitte véghez, T ó t h J ó z s e f apát győri kanonok 's B r e s z t y e n s z k y Béla, tihanyi apát 's egyéb

egyházi férjfiak' szolgálata mellett. A' környékbeli nagy néptömeg kivül, a' helybeli es. k. katonaság, győri harminczad' és sóház' tisztjei, a' győrmezei alispánok 's több tisztviselő, a' győr-városi küldöttség és számos egyházi és szerzetes lelkész adá meg a' boldogultnak a' végtiszteletet. Hazánk jelesbeinek egyike hunyt el e' férjfiuban, ki kormányi évtizede alatt, semmit sem mulasztva el magasb hivatása pontos teljesítéséből. Minden erejét szerzete virágzásának eszközlésére fordítván, a' művelődést 's csinosodást mindinkább előmozdítá. A' tájék 's elaggott monostor' kiesébbítése, a' költséges és hazánk díszére szolgáló könyvtár felépíttetése, a' természetiek és régiségek tárának felállítására 's több korszerű iparág és művészet ápolása voltak szorgalma fő eredményei. Emlékiül állnak B. Füred házai, hol a' szinylő emberiségnek olly kényelmes enyhelyet készített. Ezek hálaérzelmet gerjesztnek iránta 's a' mit éltében szerénysége megtagadtatt, azt elhunyt után a' méltánylás bőven megadandja. — A' legközelebbi mult 1840iki év vége, nemzeti színművészetünkre nézve nagyon vigasztaló volt nálunk; melly kivált a' jövőt dús reményekkel kecsegteti. Ebben volt ugyanis Lendvay Márton urnak valódi színművészetével megismérkedni szerencsénk, mellynek következtében vágy kelt szívünkben a' nemzeti színművészetnek városunkban csak némileg is megalapíthatására. Lendvay elment, kedves emléké 's azon becses ígértét hagyva köztünk, hogy tavaszra ismét keblünkben látandhatjuk őt. 'S ime! egy pár meddő hét elmúltával, nemzeti színpadunknak egymás régiebb 's mindig dicőséggel küzdő bajnoka örvendeztette meg bennünket jelenlétével, 's ez, Megyeri Károly ur volt! Fájdalom! mire ő vendégszerepeit nálunk megkezdé, a' mult évi iszonyu tél egész zordonságával harcra látszék szinte a' szelidebb művészetrel kelni, hogy elfagylalja a' kebleinkben hazafiságos melegét éledt esiráját egy szép vállalatnak, mellynek köztünk felvirulhatásában a' homi művészetnek egész jövője fekszik. 'S ez okozá, hogy bár vendégünk művészi játékát minden fölléptével bámultuk; a' színház mégis egypárszor igen gyéren látogatták, sőt két ízben a' szigoru idő az előadást egészen el is havazá. Mi nagyon kérjük Megyeri urat, hogy e' látszó hidegséget ne kebleinknek; hanem a' szokatlan fagygyal duló télnek tulajdonítsa; hogy egy párszor mind ennek daczára is teli színházat tud csinálni, ez egy részről épen úgy a' jeles művészt, mint részünkről a' sok oldalú érdemeit méltányló közönséget tanusítja. Előadásinak sikerültebbjei közé számíthatjuk a' Peleskei notariust, morgi ügyvédet, b. Emmerlinget, a' molnárt, 's az aggszínész; melly utóbbi játékban ha mint Sugár színész kivitta magának teli házban a' legesikorgóbb hideg daczára is közelgülésünket 's méltányló és érdemelt tapsainkat, úgy utolsó jutalomjátékakor a' Velencei kalmárban mint Shylok, mind választásáért, mind a' zsidónak művészi személyesítéséért, tiszteletünket egész mértékben magáévá tette. E' szerep, mondhatni koronája volt előadásának, színházunk kevés zártzék híjával, meg is volt telve, fent és alant, 's művész vendégünket többszöri zajos kihívás, két koszoru, 's verszet jutalmazá. 'S mi mind ennél több 's Megyeri urnak öntudatában minden jutalomnál kedvesb lehet, az, hogy az eszmét, melly Lendvay megjelentével köztünk foganszott, az ő itt léte érlelé valová. Értem egy részvényes társaság alakultát, melly a' jövő hajtja Fekete Gábor igazgató ur által idevezérlendő 's czélszerűleg lehetőségig kijavítandó színész társaságot 4 hónapra két ezer p. forinttal biztosítani határozá. Egy részvény ára 5 p. forint egy hónapra 's a' megkivántató szám (100.) már meghaladva levén, a' társaság magát alakultnak nyilvánítá, melly is szeretve tisztelt 's minden jó-szép-és nemzeti vállalatokért nemes hévvel buzgó első alispánunk elnökléte alatt már két ízben tartá gy üléseit a' nemes megye teremében, mellyek utóbbikából f. h. 4dikén nevezett Fekete Gábor urnak a' szerződést hitelesen megerősítve ki is adta. Vajha a' szomszéd nemes megyékben is hasonló egyesületek alakulnának, hogy a' pártfogásunk alá vett társaság a' hátralevő 8 hónapra is még hasonló biztosítást nyerhetne. Egy illy czélszerűleg rendezett 's pártolt társaságnak, főleg, ha mint bizonyos nyerhetend, egyébhasznain kivül legkitünőbbike az, hogy vándor színészeknek, kikben tehetség van, de Pestre azért mind nem mehet, alkalom nyújtatik jeles példányok által önkiképezésükre 's tökélyesbülhetésükre; és így idővel jobb színésznök száma, kiknek most még olly szűkben vagyunk, min felügyelésünk 's ápolásunk alatt szaporodhatik. — Olvasó társaságunk, mellyről minap is emlékezék, jövő évre is biztosítva van, 's így gyarapodásán csak örülnünk lehet. Az idén már két szobát bír, mellyek egyikében áll az ezer darabot meghaladó válogatott könyvtár, a' másikban pedig 22 rendű magyar és német hirlap 's tudományos folyóirat mindennapi használatul az olvasni szerető tagoknak. A' társaság hasznára évenként adadni szokott tánczvigalom az idén jövő február 3kán fog tartatni, mellyre az ügy baráti közel és távolbul ezennel szívesen meghívotnak.

A' f. é. január 10kén tartatott pesti nőgyesületi tánczmulatság öszveszen 2552 ftot 48 krt hozott be ezüstben, melly summából levonván a' költségeket 636 ftal 46 kral, maradott az egyesületi pénztár részére tiszta hasznul 1916 f. 2 kr. ezüstben, tehát 121 ftal 8 kral több mint tavaly, 's 181 ftal 24 kral több mint az 1839ik évben, 685 ftal 36 kral pedig több mint az 1838. évben. Mi mellett azonban megjegyzendő, hogy a' táncztermek bérlője Emmerling Károly valamint tavaly, úgy az idén is 50 pftot engedett a' 600 pftal kialakott zene 's kivilágítás árából. Karlovszky Zsig. m. k.

Eperjes jan. 6án. N. mgu Eötvös Ignác b. sárosmegyei főispán ur a' mult hó 23kán tartott kisgyűlésben kihirdetett levelénél fogva, hivatalárul aggsága miatt lemondott Podhorányi István helyébe sároakai járásbeli aladószedővé, annak eddig ugyanazon járásban rendes esküttől szolgált fiát Podhorányi Janost, ennek helyébe pedig rendes eskütté Meliorisz Dienest nevezé ki. Ugyanazon kisgyűlést bizonyos K. F. több megyei thir 's egyike azon uraknak, kik képességök határit legkevesebbé ismerik, magyar drama-özönnel fenyegeté, arra kérvén e' vármegye RRdeit, hogy öszszehordott 23 darab színművét a'

hazai törvényhatóságoknak előfizetés végett ajánlanák; kérelme azonban semmi pártoltatásra nem talált. — Minap színeji Merzse László váltótszéki elnök urnak a' helybeli szíves polgárság szövétékes estizével tisztelkedék; 's a' polgárság e' nyilvános örömet valóban azok, kik a' tisztelt elnök urnak a' nemzet és fejedelm iránti érdemeit, törvényinkbeni jeles jártasságát 's igazságos lelkét isméri, el nem titkolható részvétellel kísérték. De nem szűkölködünk néha nevelés-és botrány-ozó eseményekben is. Halljuk ti., miképen bizonyos magát jól felszedte ügyvéd, ki különben városunkban a' magyar nyelv 's azzal öszszekötött nemzeti érdekek elleni bosszantó törekvésiről is eléggé ismértetes, a' befolyhatás vágyának vak viszketegetől meglepetve, minden áron utat akar törni azon szándékának, hogy a' kereskedők által váltótörvényeszéki ünökké választásék. 'S a' gonosz annyira sarkalá, hogy e' czélből a' mészárszék mellett egy pipa-és szalag-árus bódét tetleg meg is vett azon ábrándos hiedelemben, minél fogva váltótörvényink értelmében joga leend megválasztatást igényelni; azonban az elcseszű kereskedőség ezt megsejdtívén, majd kelő alkalmat veend magának, olly férjfiu érdemeit méltánylására, ki a' legközelebb tartott városi tisztújítás botránykozató eredményének egyik legbuzgóbb sors-intéző eszköze volt. — E' napokban jelent meg Raedlitznel b. emlékeztető Greguss Mihály, előbb eperjesi, később pozsonyi ev. bölesészeti tanítónak néhány eperjesi baráti által kiadott „Autobiographiája“ hatos latin versekben. Ezen 8 negyedrét lapu műcske kedves ereklével szolgálnd azoknak, kik a' sok tekintetben jeles elhunytat személyesen ismerhették, vagy talán a' bölesészet nehéz pályáján is általa lelkesen vezettettek. Hegel baráti napról napra szaporodván nem lesz érdektelen talán 's helyén kivül Gregussunknak Hegel is érdeklő bölesészeti hitét a' mostan nevezett munkácskából ide *) lesorozni.

Mióta a' Társalkodó m. évi 90ik számában Szatócznak a' panszlavismusról irt korszerű 's nálunk nem botrányt, sőt tetszést és félelmet okozott czikke meg elent, a' haza több részeiből folyvást levelek érkeznek ide a' helybeli tót társaság állapotját részint annak, 's különösen Munyay Antal rector professor állítólag hasonló panszlavisticus buzgóságának napvilágra hozatalát erős kifejezésekkel szorgalmazók. Milly hírből állnak a' haza hű fiait előtt az evang. tót papok! Nyilatkozatom tehát ezennel: hogy Eperjesen a' kérdéses tót egyesület csakugyan létezik, de köz örömmre legyen hirdelve, koránsem üzik azt annak esekély számú tagjai olly buzgalommal, mint a' löseiek; 's czéljök egyedül az, hogy magokat a' tót nyelvben, melly, mint eszköz a' népnek nemzeti neveltetésére még a' felső vidékeken mindenütt sokáig szükséges marad, annyira mennyire gyakorolják; de általában nem idegenek a' magyar nyelvtanulástól is, mire azonban alkalmok nincsen, mivel a' magyar ifjuság, köz hirlapok utján egy ízben már megróit hanyagságát többszöri felszólítással után is bunösen folytatván, a' Székács-alapította 's csak olly rövid idő alatt is több lelkes ifjat nevelt magyar társaság az idén végképen elenyészett. Mi pedig Munyay Antal professor urat illeti, mint hajdan magam is tagja az érdeklött társaságnak, bizonyossá tehetem a' tisztelt közönséget arról, hogy a' gyanu alá vett főtanító ur, rendes elnöke ugyan e' kis csoportnak, de azt a' tót nyelv tanulására nemesak nem buzditja, sőt e' nyelvet maga is csak szegruél végrül értvén, alig jelenik meg esztendőnként négyszer az ülésben. E' könnyenvételet azonban a' tót társaság ügyének épen azért, mivel nemzetem nyelve mellett forrón buzgok, diésérlettel illetni nem merném. Mert épen e' körülménynek tulajdonítható, hogy a' fanatismusra egyebiránt is olly hajlandó fiatal tót ifjak, Munyay ur távolléte által tekinteti korlát nélkül érezvén magokat, 's előlé a' pozsonyi tót társaság által lovatván, közülök könnyen a' honnak ollyan tagjai válhatnak, mint Szrnka Pál, Zaborszky, Brozik, és mások, kik mintán a' népkezén forgó 's így arra közvetlenül ható tót kalendárium. 's holmi sötét Zorák, Hronkák, Koczurkóvók, 's egyéb hasonmú gunyiratok utján a' különben ártatlan köznépet nyelvünk 's nemzetiségünk utálására bajtoztatják, 's a' 90 milliónyi néphez tartozást is olly merészen emlegetik, méltán megérdemlik hogy a' közvéleménynek egyebként is előbb utóbb el nem kerülhetendett szigoru bírószeke elibe vonassanak. Pável Szrnkáról lesz még alkalom egyebütt szólni, addig is vigyázatra intjük ezen panszlávot, mert bizonyos lehet benne, hogy a' Sz. Miklóson lakó könyvkötővel szövetkezését, ki magyar nemes létére Fejtrpatakiból nem szégyenlett Belopotoczkivá alakulni, mindenkor 's mindenütt éber figyelemmel kísérendjük. — Nedves telünk egészségünkre felette káros befolyásu, minak szomorú bizonyossága csak az is, hogy városunk alig 8000re menő népsége közül egy nap alatt tizenegy fekszik halottipadon, kik közt emlíst érdemel Bernáth Móricz, Bernáth András hevesi thirónak böleselkedést tanulandott fia, ki terhes meghülés okozta lázkörság következtében ez élet malékony álmait, szülei, rokoni és baráti fájalmára, örökkévalókkal váltotta fel. —

Debreczen jan. 12kén. Korunk nyilvánosság kora, 's ha kedves dolog a' hazai ügyek folyását figyelemmel kísérő olvasó előtt, a' megyénkent történni szokott közgyűlési tanácskozásokról, 's azok vég eredményiről, hirlapjainkban részrehajlatlan közleményeket találhatni: nem leend úgy véljük, érdek nélkül egyéb hatóságok végzeményeinek ismértetése is, mivel egyedül ilyesmi által egészíthetni ki, a' hon különböző vidékin lakó polgárok köz-ügyet illető munkálkodásaik irányáról, különben alig, vagy csak részlegesen szerzendhetett tudományt. A' hely. vallásuak tisztántuli egyházkerülete, Debreczenben segéd-főgondnok b. Vay Miklós ur elnökléte alatt f. hó 7ik, 's köv. napjain, a' kebelbeli egyházi ügyek elintézésén felül, különösen a' debreczeni ref. főiskola pénztára állapotját tette komoly vizsgálati tárgyul. 'S miután a' még 1835ik évben, a' főiskola pénztára 's pénzbeli viszonyaira, idők mostoha-

*) Post hoc exhilarat me Musa sub inde salutans
 Quamque indefesse, diva sophia, colo.
 Maxime Kant, nec te magis mihi submovet Hegel
 Moesta docet, vere nec tamen ille docet.
 Esse suum Nihil est, vel fit nihil, et nihil esse
 Hic mundi fluxus perpetuusque Dei!
 Scire tamen verum sensu rationeque constat;
 Non quo diruat hoc praestigiator, habet.
 Hoc Regimontane tibi debetur acate
 Decretum, tamen est, cur ego porro querar.
 Esse Deum, non scire jubet, sed credere et idem
 Virtuti opponis jus, velut exterius.
 Denique cur tantum constringis scire? erit ipsum
 Phaenomenon, si sunt omnia phaenomena.
 Quisque suos patimur manes magnique, humilesque,
 Sic propria causa tu mihi victus abis.
 Socratis et Pauli teneo decreta fidelis;
 Nil scio fragmentum vel scio scire meum.
 Usque tamen nova signa strepunt, vel inania capto.
 Et stabile est tantum fungier officis.
 Mentitur certe species externa quietem.
 Intra animum mihi tu Fauste nefaste furis.
 Sic ego mortalis quamvis sapientiae amator
 Discerpto vitae pectore tempus ago. 's a t.

sága 's a' netalán nem épen legpontosb kezelés miatt, — hárult zavarok elenyésztése, 's a' finantialis állapot tisztába hozatala végett kiküldött állandóul munkás 's g a z d a s á g i g y ű l é s' czímmel nevezett választmány e' nagy fontosságú tárgyfeletti tanácskozára a' szükséges segéd-eszközöket már előre elkészítette, ezek vezérlete után a' tisztelt egyházkerület, komoly vizsgálódási folytában eljutott azon rég ohajtott célhoz, hogy jelenleg mind a' főiskola, egymástól elkülönzött pénztárai valódi mibenlétének tudomásával teljesen és tökéletesen tisztában legyen, mind olly czélszerű intézkedéseket tön, mik által nemcsak az eddig hitelezés útján kiadott tőkéji lehetőségig biztosítottának, de az ezentul kiadandó pénz bátorosítására végett is megtétettek a' legszigorúbb óvások. Mint hitelesen halljuk, még e' jelen évben, a' taníttatni szokott tudományokat tárgyazó 's már kéziratban rég meg is levő — kézi könyveknek, — mellyek eddig is az egyházkerületi tanács körét túlhaladó okok miatt nem láthatának világot, nyomtatásban miképen lehető megjelenéséről fognak vezetni egyházkerületi tanácskozások.

E g r i á r v í z. Mint másutt, úgy Egerben is újév kezdetével a' rendkívüli hideg megszűnt elannyira, hogy f. hó 7kén a' hőmérő már - 6 fokon állott. E' rögtöni légváltozás esővel párosultán azt szűlt, hogy jan. 8kára reggel az 1 1/2 lábnyi hónap nyoma házfedelinken csak itt ott mutatkozik; de a' város körül fekvő hegyek is nagy részben leveték a' hólepet. Ennek következtiben Eger folyamunk annyira megáradott, hogy 8án reggel mozsarak durrogási városunk lakosait retteggető látványra ébreszték. A' félelmet azonban még ekkor nem annyira a' folyam irányában elterjedt víz okozá, mint annak megmondolása, hogy a' város éjszakai részén a' felnemeti, szarvaskői, tárkányi 's egyéb völgyekből olly gyakran összetóduló pusztító elemnek feltartatásáért épült köfál könnyen bedőlhet, mint az 1813ban épen illy körülményekben történt. E' köfál két oldalról hányt földdel van megerősítve, 's így elég erős volna a' víztömeg feltartóztatására, azonban mintegy 30 ölnyi hosszúságban, épen ott, hol a' víz sulya legnagyobb, teljesen szabad, sőt mi több, a' vizet átbocsátó nyiladék fölött, hol a' víztömeg 20 lábnyi magasságra is növekszik, a' feltartó fal leggyöngébb, egy, védszentek tiszteletére emelt oltárnak úreg hagyatván abban. Mind e' mellett még is kiállá a' már részben romladozott fal a' víztömeg sulyát, minthogy rendkívüli magasságra növekedtében, nagy része a' város kapuin találván rézst, itt bocsátá be vészhozó hullámit. Azonban a' veszély ez uttal más oldalról származott. Folyamunk a' városon által igen rendetlen medrű, 's ebben is folyásának több gátja van. Mindjárt a' belvárosban van az érseki malom 's e' mellett egy folyam-elzáró mű (zúgó), egy ehhez hasonló van épen a' belváros alatti maklári külvárosban az egri káptalan malmánál; mindkettő szerencsétlen eszme szüleménye 's azon korból valók, midőn egyesek csekély haszonért keveset törődtek mások károsításával. E' zúgók bár helyzetöknél fogva is veszélyesek, czélszerűtlen szerkezetük következtiben előlött annyira bedugultak megtorlott jéggel, hogy a' vizet át nem bocsáthatták, 's így a' torlás miatt feltöltött víz városunkban szerfölött megszorodott, minélfogvást a' város felső részén a' folyam-melletti minden utca, udvar és ház, az alsó részben pedig a' piac, oroszlan-, casino-, irgalom-, kigyó-, érsek-, piac-, és ujjvilág-utczák, sz. János-utca nagy részben, a' káptalan-utca egész a' sz. Ferencziek egyházaig mind megtelének vízzel, mint szinte- valamennyi pincze, több ház és kereskedői bolt. Hir szerint ő exc. k. érsekünk megértvén a' vész okát, azonnal megparancsolá a' zúgó k lerontatását, de már ekkor késő volt, a' veszély miatt ezt tenni nem lehetvén. Az óranegyedenként el eldördült mozsarak az árnak folytonos növekvését mintegy déli 12 óraig jelenték; e' közben az utczák hajózható esatornakká válván ladik nem léte miatt a' város két része között minden közlekedés megszűnt, míg délben néhány összeacsolt fenytálp jelenvén meg a' benszorult lakosoknak házaikból kiszállítása is lehetséges lön. Nagy Károly és Vurumpek Ján. e' talpak v. tutajok kormányát elvállalni szíveskedvén páratlan gyorsasággal törtek evezőik a' zékányos hullámoknak, 's megjelentek mindenütt, hol szükség és veszély halasztás nélküli segélyt kívántanak. Ekkor egyszersmind néhány kerten által rézt törvén a' folyam, lassankint lohadni kezdde 's jan. 9kára reggel már teljes alázulattal visszahúzódott medrébe. Az okozott kár tetemes. E m b e r - h a l á l azonban nem történt; e g y e t, ki beesvén a' hullámoktól elragadtatott, hamar kifogtak, 's czélszerű segély megtartá életét; első alispánunk a' zúgó körüli munkálkodásnál fáradhatlan buzgóságot tüntetvén ki, szinte lesimulván a' jégről derékig bukott vízbe. Hála-tisztelettel emlékeznek városunk lakosai azon aggodalommal páros gondoskodásról, mellyet a' jelenleg Eger ügyében munkálkodó kir. biztos ur tanúsíta, ki mindenütt a' vész helyén megjelenve, annak elháríthatása iránt a' lehetőségig vala szíves rendelkezni. Másnap, azaz 9kén a' ns megye kebléből küldöttség neveztetett ki, melly a' körülményeket megvizsgálva egyszersmind javaslatot tegyen az illy veszélynek jövendőbeni elháríthatásáról 's arról: vajjon a' kérdéses zúgó továbbra megmaradhatnak-e, vagy nem? 'sa't.

H a r m a n e t z (Besztercebánya kir. bányavároshoz tartozó helység) f. hó 6ka éjjelén lélekzró esetnek volt színhelye. Egy erős és szépen épült házat roppant hóomlatag (Lawine) borított el 's vele 10 tagból álló család temettetett hősirba. Több mint 600 kéz vala foglalatos 8 óra-hosszig a' kiadásával, míg a' munka sikerült; de fájdalom! 7 tagja e' családnak már kiadta lelkét a' halál valódi jégkarjai közt, 's csak egy házaspárt mentett meg az isteni gondviselés egy csecsemővel, ki bölcsőstül asztal alá fordult, hova egy borjú 's eb is menekült. Villmann Endre besztercebányai segédlelkész takarítá el egyszerre a' 7 szerencsétlent. Béke hamvaiknak!

A m e r i k a.

Dec. 1jére a' congressus megnyitási napjára, a' nagy hó miatt nem érkezhettek meg a' követek olly számban, hogy gyűlést tarthattak volna. — Rosas pártja irtóztatós kegyetlenkedést követ el az argentini köztársaságban; a' gyilkolás napi renden van Buenosayresben, azért is oda egy angol fregát 's két kis hadi hajó vitorlázott, az angol alattvalók védelmire. —

Portugália.

(Duero hajózási szerződés, 's a' portugálok nemzeti gyűlölsége a' spanyolok ellen.) Lissabon, dec. 16. Lesz e' háború? ez most a' kérdés minden kávéházban. A' keleti kérdés eldöntetése után e' szerint portugál-spanyol kérdésünk is van, melly épen egy háborúba keverheti Európát mint a' keleti, csak-hogy a' dolog attul függ: akarják e' tudomásul venni az idegen hatalmak vagy nem. Spanyolország szabad hajózást kíván a' Dueron, mint azt Portugália megígérte; de most különféle ürügy alatt nem akarják teljesíteni, mivel még sokan nem haladtak annyira az országgazdaságban, hogy átlátnák, miszerint a' szabad hajózás megengedése több hasznot fogna Portugáliának hajtani, mint az eddigi zárrendszer. Ezen agyrém annyival nevetségesb, mivel a' Douro a' spanyol földön eredvén, ottan és több mérföldnyire a' portugál földön hajózhatatlan, 's csak a' dueroi kerületnél kezdi megbirni a' kis naszádotkat, honnan a' portói bort szállítják Porto felé. Így Spanyolországban, hogy a' Duero folyamon tengerre szállíthassa gabonáját, legalább is tiz mérföldnyire tengelyen kell azt szállítania, 's e' dolog inkább használna, mint ártana a' portugálhajózásnak. E' tárgy általában nem olly fontos, hogy Portugália megtámadtatását vonná maga után. Az egész fenyegetést csak spanyol hetvenkedésnek mondhatni, miszerint Espartero, 2dik Fülep nyomdokit akarván követni, Portugáliát szándékoznék meghódítani; de a' vásár kettőn áll. A' portugál nép most is csak úgy gyűlöli a' spanyolt, mint akkor gyűlölte, midőn a' nyomó jármotlerázta, sőt azóta még jobban, mióta a' kormány komolyabban veszi a' fenyegetést, háborúhoz készül 's a' fegyverfoghatókat fegyverre szőlította. A' nagyobb rész magasztossággal rohan katonának, de sok helyen kötéllel is kelle fogni. Így nem sokára derék hadsereg áll talpon 's a' fegyvertárakban rendkívüli munkásság uralkodik; Portót erősítik. Azt bizvást állíthatni, miszerint a' spanyol sohasem hódítandja meg Portugáliát idegen segítség nélkül, és Portugáliának nincs szüksége idegen seregélyre Spanyolország ellen. Még az asszony is fegyvert ragad, ha portugál földre lép a' spanyol. Ha uralkodásról van szó, a' portugál akkor még tán jobban gyűlöli a' spanyolt, mint a' német a' francziát. A' madridi és portugál kormányok közt már foly a' tollesata. A' spanyol kormánylap ugyanis olly sértőleg nyilatkozott a' portugál nemzet ellen, hogy maga a' spanyol kormány sem helyesli, 's a' szerkesztő a' következő számban kijelenté, miszerint ez nem hivatalos jelentés, hanem csak a' szerkesztő saját véleménye. Lehet hogy Espartero is olly engedékeny lesz, mint az újságíró, ha látja, mint vették itt fenyegetését. —

Terceira hget az éjszakai tartományok, és az éjszakai hadsereg parancsnokává nevezte a' királyné. — Az aug. 11, 12, 17ki, és a' sept. 11i zendülésben résztvevőknek bünbocsánat adatik. — Palmella hg, Fayal marq. és több más gazdag nemes 's kereskedő aláírasi ívet nyitott a' hadi költségek fedezésére. — A' coimbrai egyetemet, mű- és katonaiskolákat bezárták, 's a' növendékeket illető helyekre küldötték. — Némelylek szerint, bár az alkotványlevél ellenkezőt tart, mégis a' király neveztetett a' portugáli hadsereg főparancsnokává. — A' szárazföldi hadhoz ugyancsak készülnek, de a' portugál hajóhadat is egészen fölkészítik. —

Spanyolország.

(Zavargási hírek. A' duero-hajózási kérdés.) Jan. Gikán a' parisi tőzsércsarnokban azon nyugtalanító hír keringe, miszerint Espartero zendületi mozgalom következtében megbukott, 's jan. 1sején a' zendülők respublicát kiáltottak ki Madridban; mivel azonban a' parisi estilap (Messenger) e' hírről semmi részletet nem közöl, 's a' jan. 7iki lapok is egészen hallgatnak róla, tehát alkalmasint vak lárma volt az ijesztő hír. Annyi egyébiránt csakugyan való, hogy Madridban rendkívüli ingerültség uralkodik, mikép az következő madridi levélből is kitünik: „A' ministerség, melly egyszersmind a' kormányzóságot képezi, belső meghasonlás dúlongási alatt szenved, mellyek napról napra aggasztóbbak. Czivakodásra főleg ezen 3 pont szolgál alkalmul: 1) a' duero-hajózási szerződés; 2) a' választási kérdés, és 3) a' kormányzat elrendezése, melly helybenhagyásul cortes elibe fog terjesztetni. Ez utóbbira nézve egyik párt Esparterót akarja egyedüli kormányzónak, míg a' másik Arguellest és Calatravát kívánja mellé állíttatni. E' mellett a' titkos társulatok folyvást munkásak céljaik elérésire; a' színházban zendítő kiáltásokat harsogtatnak, 's Valladolidban egy katonatiszt a' respublicára ürte áldomást, mi oda látszik mutatni, hogy valami elhatározó csapás készül a' főnálló rendszer ellen. Valladolidban egyik éjjel még illy kiáltozások is hangzottak az utczán: „Éljen a' respublica! Le a' királyné-anával 's leányival!“ — Az ellenzési lapok a' duero-hajózási kérdés miatt mindent elkövetnek azon gyanúsítás támogatására, hogy a' kormányzóság e' tárgyban egészen az angol kormány által hagyja magát vezéreltetni. A' kormánylapok ellenben e' gyanúsítást határozottan visszautasítják, mondván, hogy a' kormány illő függetlenséggel intézendi el ez ügyet, minden kisebbitő külföldi elegyedést visszautasítván. A' kormány jól ismeri a' spanyol nemzet erejét 's méltóságát, és semmi olyast nem fog elkövetni, mi azt bár legtávolabbról is sérthetné. Egyébiránt az alkudozásokat azért kénytelen a' kormány titokban folytatni, mivel nyilvánhoz folyamodás esetén Portugália bizonyosan visszavonná magát.“ —

Anglia.

(Toryk és whigek jelen állása.) A' Times azon jóslatára, miszerint a' whigek uralkodása 1841ben véget érend, a' ministeri Globe így nyilatkozik: „Az illy jóslatokat 7 év óta ismétlik a' toryk; teljesülésök azonban mindeddig elmaradt, ámbár minden erejüket használták a' jóslat betöltésire. Parliamenti ellenzésökben példátlan fáradhatlansággal harsogtak a' toryk, minden rendszabályt gyalázva 's rágalmozva a' kormánynak 's még tulajdon vesztöket sem vevén tekintetbe, melly t. i. őket abból, mint politikai pártot képezöket, érheté. E' mellett azon gyönyörű látványt mutatták, miszerint vezérek a' felső házban ugyanazon rendszabályokat támadák meg, miket alsóházi ügyfeleik legtanácsosbknak tartottak. E' szerint saját harczterveket játszik ki, 's párt-

egyházi férfiak' szolgálata mellett. A' környékbeli nagy néptömeg kivül, a' helybeli es. k. katonaság, győri harminczad' és sóház' tisztjei, a' győrmegyei alispánok 's több tisztviselő, a' győr-városi küldöttség és számos egyházi és szerzetes lelkész adá meg a' boldogultnak a' végtiszteletet. Hazánk jelesbeinek egyike hunyt el e' férjűben, ki kormányi évtizede alatt, semmit sem mulasztotta el magasb hivatása pontos teljesítéséből. Minden erejét szerzete virágzásának eszközlésére fordítván, a' művelődést 's csinosodást mindinkább előmozdítá. A' tájék 's elagott monostor' kiesebbitése, a' költséges és hazánk díszére szolgáló könyvtár felépíttetése, a' természetiek és régiségek tárának felállítása 's több korszerű iparág és művészet ápolása voltak szorgalma fő eredményei. Emlékiül állnak B. Füred házai, hol a' szülő emberiségnek olly kényelmes enyhellyet készített. Ezek hálaérzelmet gerjesztnek iránta 's a' mit éltében szerénysége megtagadtatt, azt elhunyt után a' méltánylás hőven megadandja. — A' legközelebbi múlt 1840iki év vége, nemzeti színművészetünkre nézve nagyon vigasztaló volt nálunk; melly kivált a' jövőt dús reményekkel kecsegteti. Ebben volt ugyanis Lendvay Márton urnak valódi színművészetével megismérkedni szerencsénk, mellynek következtében vágy kelt szívünkben a' nemzeti színművészetnek városunkban csak némileg is megapíthatására. Lendvay elment, kedves emléké 's azon becses ígértét hagyva köztünk, hogy tavaszra ismét keblünkben látandhatjuk őt. 'S ime! egy pár meddő hét elmúltával, nemzeti színpadunknak egymás régiebb 's mindig dicsőséggel küzdő bajnoka örvendeztetette meg bennünket jelenlétével, 's ez, Megyeri Károly ur volt! Fájdalom! mire ő vendégszerepeit nálunk megkezdé, a' múlt évi iszonyu tél egész zordonságával harczra látszék szinte a' szelidebb művészettel kelni, hogy elfagyjalja a' kebleinkben hazafiságos melegtől éledt csiráját egy szép vállalatnak, mellynek köztünk felvirulhatásában a' honi művészetnek egész jövője fekszik. 'S ez okozá, hogy bár vendégünk művészi játékát minden fölléptével bámultuk; a' színház mégis egypárszor igen győren látogatatták, sőt két ízben a' szigorú idő az előadást egészen elis havazá. Mi nagyon kérjük Megyeri urat, hogy e' látszó hidegséget ne kebleinknek; hanem a' szokatlan fagygyal duló télnek tulajdonítsa; hogy egy párszor mind ennek daczára is teli színházat tud csinálni, ez egy részről épen úgy a' jeles művészt, mint részünkről a' sok oldalú érdemeit méltányló közönséget tanusítja. Előadásainak sikerültebbjei közé számíthatjuk a' Peleskei notariust, morgi ügyvédet, b. Emmerlinget, a' molnárt, 's az aggszínész; melly utóbbi játékban ha mint Sugár színész kivitta magának teli házban a' legcsikorgóbb hideg daczára is közelgülésünket 's méltányló és érdemelt tapsainkat, úgy utolsó jutalomjátékakor a' Velencei kalmárban mint Shylok, mind válaszláért, mind a' zsidónak művészi személyesítéséért, tiszteletünket egész mértékben magáévá tette. E' szerep, mondhatni koronája volt előadásainak, színházunk kevés zártszék híjával, meg is volt telve, fent és alant, 's művész vendégünket többszöri zajos kihívás, két koszoru, 's versezet jutalmazá. 'S mi mind ennél több 's Megyeri urnak öntudatában minden jutalomnál kedvesb lehet, az, hogy az eszmét, melly Lendvay megjelentével köztünk foganszott, az ő itt léte érlelé valová. Értem egy részvényes társaság alakultát, melly a' jövő bõjtre Fekete Gábor igazgató ur által idevezérlendõ 's czélszerűleg lehetőségig kijavítandó színész társaságot 4 hónapra két ezer p. forinttal biztosítani határozá. Egy részvény ára 5 p. forint egy hónapra 's a' megkivántató szám (100.) már meghaladva levén, a' társaság magát alakultnak nyilvánítá, melly is szeretve tisztelt 's minden jó-szép-és nemzeti vállalatokért nemes hévvel buzgó első alispánunk elnökléte alatt már két ízben tartá gy üléseit a' nemes megye teremében, mellyek utóbbikából f. h. 4dikén nevezett Fekete Gábor urnak a' szerződést hitelesen megerősítve ki is adta. Vajha a' szomszéd nemes megyékben is hasonló egyesületek alakulnának, hogy a' pártfogásunk alá vett társaság a' hátralevő 8 hónapra is még hasonló biztosítást nyerhetne. Egy illy czélszerűleg rendezett 's pártolt társaságnak, főleg, ha mint bizton reményljük, a' pesti nemzeti színház-igazgatóságtól időnként jelesb vendégeket nyerhetend, egybhasznain kivül legkitünőbbike az, hogy vándor színészeknek, kibben tehetség van, de Pestre azért mind nem mehet, alkalom nyújtatik jeles példányok által önkiképezésükre 's tökélyesbülhetésükre; és így idővel jobb színészek száma, kiknek most még olly szűkében vagyunk, min felügyelésünk 's ápolásunk alatt szaporodhatik. — Olvasó társaságunk, mellyrül minap is emlékezünk, jövő évre is biztosítva van, 's így gyarapodásán csak örülnünk lehet. Az idén már két szobát bír, mellyek egyikében áll az ezer darabot meghaladó válogatott könyvtár, a' másikban pedig 22 rendű magyar és német hirtap 's tudományos folyóirat mindennapi használatul az olvasni szerető tagoknak. A' társaság hasznára évenként adatni szokott tánczvizigalom az idén jövő február 3kán fog tartatni, mellyre az ügy baráti közel és távolbul ezennel szívesen meghívhatnak.

A' f. é. január 10kén tartatott pesti nőegyesületi tánczmulatság öszvesen 2552 főt 48 krt hozott be ezüstben, melly summából levonván a' költségeket 636 fial 46 kral, maradt az egyesületi pénztár részére tiszta hasznul 1916 f. 2 kr. ezüstben, tehát 124 fial 8 kral több mint tavaly, 's 181 fial 24 kral több mint az 1839ik évben, 685 fial 36 kral pedig több mint az 1838. évben. Mi mellett azonban megjegyzendő, hogy a' táncztermek bérlője Emmerling Károly valamint tavaly, úgy az idén is 50 pftot engedett a' 600 pftal kialakított zene 's kivilágítás árából. Karlovsky Zsig. m. k.

Eperjes jan. 6án. N. mgu Eötvös Ignác b. sárosmegyei főispán ur a' múlt hó 23kán tartott kisgyűlésben kihirdetett levelénél fogva, hivataláról aggsága miatt lemondott Podhorányi István helyébe sírokai járásbeli aladószedővé, annak eddig ugyanazon járásban rendes esküttől szolgált fiát Podhorányi Janost, ennek helyébe pedig rendes eskütté Meliorisz Dienest nevezé ki. Ugyanazon kisgyűlést bizonyos K. F. több megyei bírós 's egyike azon uraknak, kik képességek határit legkevesebbé ismerik, magyar drama-özönnel fenyegeté, arra kérévén e' vármegye RRdeit, hogy öszsze hordott 23 darab színművét a'

hazai törvényhatóságoknak előfizetés végett ajánlanák; kérelme azonban semmi pártoltatásra nem talált. — Minap színeji Merzse László váltótárszék elnök urnak a' helybeli szíves polgárság szövetségének estizeneivel tisztelkedék; 's a' polgárság e' nyilvános örömet valóban azok, kik a' tisztelt elnök urnak a' nemzet és fejlődés iránti érdemeit, törvényinkbeni jeles jártasságát 's igazságos lelkét ismérték, el nem titkolható részvétellel kísérték. De nem szűkölködünk néha nevelés-és botrány-okozó eseményekben is. Halljuk ti., miképen bizonyos magát jól felszedte ügyvéd, ki különben városunkban a' magyar nyelv 's azzal öszszekötött nemzeti érdekek elleni bosszantó törekvésiről is eléggé ismértet, a' befolyhatás vágyának vak viselkedésétől meglepetve, minden áron utat akar törni azon szándékának, hogy a' kereskedők által váltótörvényeszeki ülnökké választassék. 'S a' gonosz annyira sarkalá, hogy e' czéltől a' mészárszék mellett egy pipa-és szalag-árus bódét tette meg is vett azon ábrándos hiedelemben, minél fogva váltótörvényink értelmében joga leend megválasztatást igényelni; azonban az clesszemü kereskedőség ezt megsejditvén, majd kellő alkalmat veend magának, olly férjű érdemeit méltánylására, ki a' legközelebb tartott városi tisztújítás botránykozató eredményének egyik legbuzgóbb sors-intéző eszköze volt. — E' napokban jelent-meg Raedlitznel b. emlékeztető Greguss Mihály, előbb eperjesi, később pozsonyi ev. bölesészeti tanítónak néhany eperjesi baráti által kiadott „Autobiographiája“ hatos latin versekben. Ezen 8 negyedret lapu műeske kedves ereklyeül szolgálend azoknak, kik a' sok tekintetben jeles elhunytat személyesen ismerhették, vagy talán a' bölesészet nehéz pályáján is általa lelkesen vezettettek. Hegel baráti napról napra szaporodván nem lesz érdeklent talán 's helyén kivül Gregussunknak Hegelt is érdeklő bölesészeti hitét a' mostan nevezett munkácskából ide *) lesorozni.

Mióta a' Társalkodó m. évi 90ik számában Szalócsnak a' panszlavismusról irt korszerű 's nálunk nem botrányt, sőt tetszést és félelmet okozott cikkke meg elent, a' haza több részeiből folyvást levelek érkeznek ide a' helybeli tót társaság állapotját részint annak, 's különösen Munyay Antal rector professor állítólag hasonló panszlavistibus buzgóságának napvilágra hozatalát erős kifejezésekkel szorgalmazók. Milly hírből állnak a' haza hű fiait előtt az evang. tót papok! Nyilatkozatom tehát ezennel: hogy Eperjesen a' kérdéses tót egyesület csakugyan létezik, de köz örömmre legyen hirdetve, koránsem üzik azt annak esekély számu tagjai olly buzgalommal, mint a' löeseiek; 's czéljök egyedül az, hogy magokat a' tót nyelvben, melly, mint eszköz a' népnek nemzeti nevelésére még a' felső vidéken mindenütt sokáig szükséges marad, annyira mennyire gyakorolják; de általában nem idegenek a' magyar nyelv-tanulástól is, mire azonban alkalmok nincsen, mivel a' magyar ifjuság, köz hirtapok útján egy ízben már megrótt hanyagságát többszöri felszólítás után is bünyösen folytatván, a' Székács-alapította 's csak olly rövid idő alatt is több lelkes ifjat nevelt magyar társaság az idén végképen elenyészett. Mi pedig Munyay Antal professor urat illeti, mint hajdan magam is tagja az érdeklent társaságnak, bizonyossá tehetem a' tisztelt közönséget arról, hogy a' gyöny alá vett fő tanító ur, rendes elnöke ugyan e' kis csoportnak, de azt a' tót nyelv tanulására nemesak nem buzditja, sőt e' nyelvet maga is csak szegrel végrül értvén, alig jelenik meg esztendőnként négyszer az ülésben. E' könnyenyvételt azonban a' tót társaság ügyének épen azért, mivel nemzetem nyelve mellett forrón buzgok, dicsérettel illetni nem mernem. Mert épen e' körülménynek tulajdonítható, hogy a' fanatismusra egybíránt is olly hajlandó fiatal tót ifjak, Munyay ur távolléte által tekinteti korlát nélkül érezvén magokat, 's előt a' pozsonyi tót társaság által lovaltattván, közölök könnyen a' honnak ollyan tagjai válhatnak, mint Szrnka Pál, Zaborszky, Brozik, és mások, kik mintán a' népközön forgó 's így arra közvetlenül ható tót kalendárium, 's holmi sötét Zorák, Hronkák, Koczurkóvók, 's egyéb hasonnemü gunyiratok útján a' küloben ártatlan köznépet nyelvünk 's nemzetiségünk utálására bujtoztatják, 's a' 90 milliónyi néphez tartozást is olly merészen emlegetik, méltán megérdemlik hogy a' közvéleménynek egybéként is előbb utóbb el nem kerülhetendett szigorú bírószeke elibe vonassanak. Páwel Szrnkáról lesz még alkalom egyebütt szólni, addig is vigyázatra intjük ezen panszlávot, mert bizonyos lehet benne, hogy a' Sz. Miklóson lakó könyvközlővel szövetségét, ki magyar nemes létére Fejérpatakiól nem szegyenlett Belopotockivá alakulni, mindenkor 's mindenütt éber figyelemmel kísérendjük. — Nedves telünk egészségünkre felette káros befolyásu, minek szomorubizonyossága csak az is, hogy városunk alig 8000re menő népsége közül egy nap alatt tízenegy fekszik halottipadon, kik közt említést érdemel Bernáth Móricz, Bernáth András hevesi bírónak böleselkedést tanulandott fia, ki terhes meghalás okozta lázokorság következtében ez élet mulékony álmait, szülőji, rokoni és baráti fájdalomára, örökkévalókkal váltotta fel. —

Debreczen jan. 12kén. Korunk, nyilvánosság kora, 's ha kedves dolog a' hazai ügyek folyását figyelemmel kísérő olvasó előtt, a' megyénkent történni szokott közgyűlési tanácskozásokról, 's azok vég eredményiről, hirtapjainkban részrehajlatlan közleményeket találhatni: nem leend úgy véljük, érdekek nélkül egyéb hatóságok végzeményeinek ismértetése is, mivel egyedül ily-lyesmi által egészíthetni ki, a' hon különböző vidékin lakó polgárok köz-ügyet illető munkálkodásaik irányáról, különben alig, vagy csak részlegesen szerzendhetett tudományt. A' hely. vallásnak tisztántuli egyházkerülete, Debreczenben segéd-fogondnok b. Vay Miklós ur elnökléte alatt f. hó 7ik, 's köv. napjain, a' kebelbeli egyházi ügyek elintézésén felül, különösen a' debreczeni ref. főiskola pénztára állapotját tette komoly vizsgálati tárgyul. 'S miután a' még 1835ik évben, a' főiskola pénztárára 's pénzbeli viszonyaira, idők mostoha-

*) Post hoc exhilarat me Musa sub inde salutans
 Quamque indefesse, diva sophia, colo.
 Maxime Kant, nec te magicus mihi submovet Hegel
 Moesta docet, vere nec tamen ille docet.
 Esse suum Nihil est, vel fit nihil, et nihil esse
 Hic mundi fluxus perpetuusque Dei!
 Scire tamen verum sensu rationeque constat;
 Non quo diruat hoc praestigiator, habet.
 Hoc Regismontane tibi debetur acate
 Decretum, tamen est, cur ego porro querar.
 Esse Deum, non scire jubes, sed credere et idem
 Virtuti opponis jus, velut exterius.
 Denique cur tantum constringis scire? erit ipsum
 Phaenomenon, si sunt omnia phaenomena.
 Quisque suos patimur manes magnique, humilesque,
 Sic propria causa tu mihi vietus abis.
 Socratis et Pauli teneo decreta fidelis;
 Nil scio fragmentum vel scio scire meum.
 Usque tamen nova signa strepunt, vel inania capto,
 Et stabile est tantum fungier officis.
 Mentitur certe species externa quietem,
 Intra animum mihi tu Fauste nefaste furis.
 Sic ego mortalis quamvis sapientiae amator
 Discripto vitae pectore tempus ago, &c. &c.

sága 's a' netalán nem épen legpontosb kezelés miatt, — hárult zavarok elenyészése, 's a' finantialis állapot tisztába hozatala végett kiküldött állandóul munkás 's g a z d a s á g i g y ű l é s' czímmel nevezett választmány e' nagy fontosságú tárgyfeletti tanácskozára a' szükséges segéd-eszközöket már előre elkészítette, ezek vezérlete után a' tisztelt egyházkerület, komoly vizsgálódási folytában eljutott azon rég ohajtott célhoz, hogy jelenleg mind a' főiskola, egymástól elkülönzött pénztárai valódi mibenlétének tudomásával teljesen és tökéletesen tisztában legyen, mind olly czélszerű intézkedéseket tön, mik által nemcsak az eddig hitelezés útján kiadott tőkési lehetőségig biztosítottának, de az ezentul kiadandó pénz bátorosítására végett is megfűtettek a' legszigorúbb óvások. Mint hitelesen halljuk, még e' jelen évben, a' taníttatni szokott tudományokat tárgyazó 's már kéziratban rég meg is levő — kézi könyveknek, — mellyek eddig is az egyházkerületi tanács körét túlhaladó okok miatt nem láthatának világot, nyomtatásban miképen lehető megjelenéséről fognak vezetni egyházkerületi tanácskozások.

E g r i á r v í z. Mint másutt, úgy Egerben is ujév kezdetével a' rendkívüli hideg megszűnt elannyira, hogy f. hó 7kén a' hőmérő már -+ 6 fokon állott. E' rögtöni légváltozás esővel párosult az szűlé, hogy jan. 8kára reggel az 1½ lábnyi hónyoma házfedelinken csak itt ott mutatkozik; de a' város körül fekvő hegyek is nagy részben leveték a' hólepet. Ennek következtében Eger folyamunk annyira megáradott, hogy 8án reggel mozsarak durrogási városunk lakosait rettegtető látványra ébreszték. A' félelmet azonban még ekkor nem annyira a' folyam irányában elterjedt víz okozá, mint annak meggondolása, hogy a' város éjszakai részén a' felnemeti, szarvaskői, tárkányi 's egyéb völgyekből olly gyakran összetóduló pusztító elemnek feltartatásáért épült kőfal könnyen bedőlhet, mint az 1813ban épen illy körülményekben történt. E' kőfal két oldalról hányt földdel van megerősítve, 's így elég erős volna a' víztömeg feltartóztatására, azonban mintegy 30 ölnyi hosszúságban, épen ott, hol a' víz sulya legnagyobb, teljesen szabad, sőt mi több, a' vizet átbocsátó nyiladék fölött, hol a' víztömeg 20 lábnyi magasságra is növekszik, a' feltartó fal leggyöngébb, egy, védszentek tiszteletére emelt ollárnak üreg hagyatván abban. Mind e' mellett még is kiállá a' már részben romladozott fal a' víztömeg sulyát, minthogy rendkívüli magasságra növekedtében, nagy része a' város kapuin találván rézst, itt bocsátábe vészhozó hullámit. Azonban a' veszély ez uttal más oldalról származott. Folyamunk a' városon által igen rendetlen medrű, 's ebben is folyásának több gátja van. Mindjárt a' belvárosban van az érseki malom 's e' mellett egy folyam-elzáró mű (zúgó), egy ehez hasonló van épen a' belváros alatti maklári külvárosban az egri káptalan malmánál; mindkettő szerencsétlen eszme szüleménye 's azon korból valók, midőn egyesek csekély haszonért keveset törődtek mások károsításával. E' zúgók bár helyzetüknél fogva is veszélyesek, czélszerűtlen szerkezetük következtében e' előtt annyira bedugultak megtörtött jéggel, hogy a' vizet át nem bocsáthatták, 's így a' torlás miatt feltolult víz városunkban szerfölött megsaporodott, minélfogvást a' város felső részén a' folyam-melletti minden utca, udvar és ház, az alsó részben pedig a' piac, oroszlan-, casino-, irlalom-, kigyó-, érsek-, piac-, és ujjvilág-utczák, sz. János-utca nagy részben, a' káptalan-utca egész a' sz. Ferencziek egyházaig mind megtelének vízzel, mint szinte-valamennyi pincze, több ház és kereskedői bolt. Hír szerint ő exc. k. érsekünk megértvén a' vész okát, azonnal megparancsolá a' z ú g ó k lerontatását, de már ekkor késő volt, a' veszély miatt ezt tenni nem lehetvén. Az óranegyedenként el eldördült mozsarak az árnak folytonos növekvését mintegy déli 12 óraig jelenték; e' közben az utczák hajózható esatornakká válván ladik nem léte miatt a' város két része között minden közlekedés megszűnt, míg délben néhány összeacsolt fenyűtalp jelenvén meg a' bensorult lakosoknak házaikból kiszállítása is lehetséges lön. Nagy Károly és Vurumpek Ján. e' talpak v. tutajok kormányát elvállalni szíveskedvén páratlan gyorsasággal törtek evezőik a' zánkányos hullámoknak, 's megjelentek mindenütt, hol szükség és veszély halasztás nélküli segélyt kívántanak. Ekkor egyszersmind néhány kerten által rézst törvén a' folyam, lassankint lohadni kezdde 's jan. 9kére reggel már teljes alázulattal visszahúzódott medrébe. Az okozott kár tetemes. E m b e r - h a l á l azonban nem történt; e g y e t, ki beesvén a' hullámoktól elragadtatott, hamar kifogtak, 's czélszerű segély megtartá életét; első alispánunk a' zúgók körüli munkálkodásnál fáradhatlan buzgóságot tüntetvén ki, szinte lesimulván a' jégről derékig bukott vízbe. Hálatisztelel emlékeznek városunk lakosai azon aggodalommal páros gondoskodásról, mellyet a' jelenleg Eger ügyében munkálkodó kir. biztos ur tanúsíta, ki mindenütt a' vész helyén megjelenve, annak elháríthatása iránt a' lehetőségig vala szíves rendelkezni. Másnap, azaz 9kén a' ns megye kebléből küldöttség nevezetett ki, melly a' körülményeket megvizsgálva egyszersmind javaslatot tegyen az illy veszélynek jövőbeni elháríthatásáról 's arról: vajjon a' kérdéses zúgók továbbra megmaradhatnak-e, vagy nem? 'sa't.

H a r m a n e t z (Besztercebánya kir. bányavároshoz tartozó helység) f. hó 6ka éjjelen lélekzró esetnek volt színhelye. Egy erős és szépen épült házat roppant hóomlatag (Lawine) borított el 's vele 10 tagból álló család temettetett hősirba. Több mint 600 kéz vala foglalatos 8 óra-hosszig a' kiadásával, míg a' munka sikerült; de fájdalom! 7 tagja e' családnak már kiadta lelkét a' halál valódi jégkarjai közt, 's csak egy házas párt mentett meg az isteni gondviselés egy csecsemővel, ki bölcsőstül asztal alá fordult, hova egy borju 's eb is menekült. Villmann Endre besztercebányai segédlelkész takarította el egyszerre a' 7 szerencsétlent. Béke hamvaiknak!

A m e r i k a.

Dec. 1jére a' congressus megnyitási napjára, a' nagy hó miatt nem érkezhettek meg a' követek olly számban, hogy gyűlést tarthattak volna. — Rosas pártja irtóztatós kegyetlenkedést követ el az argentin köztársaságban; a' gyilkolás napi renden van Buenosayresben, azért is oda egy angol fregát 's két kis hadi hajó vitorlázott, az angol alattvalók védelmére. —

Portugália.

(Duero hajózási szerződés, 's a' portugálok nemzeti gyűlölsége a' spanyolok ellen.) Lissabon, dec. 16. Lesz e' háború? ez most a' kérdés minden kávéházban. A' keleti kérdés eldöntetése után e' szerint portugál-spanyol kérdésünk is van, melly épen egy háborúba keverheti Európát mint a' keleti, csak-hogy a' dolog attul függ: akarják e' tudomásul venni az idegen hatalmak vagy nem. Spanyolország szabad hajózást kíván a' Dueron, mint azt Portugália megígérte; de most különféle ürügy alatt nem akarják teljesíteni, mivel még sokan nem haladtak annyira az országgazdaságban, hogy átlátnák, miszerint a' szabad hajózás megengedése több hasznot fogna Portugáliának hajtani, mint az eddigi zárendszer. Ezen agyrém annyival nevétségeseb, mivel a' Douro a' spanyol földön eredvén, ottan és több mérföldnyire a' portugál földön hajózhatatlan, 's csak a' dueroi kerületnél kezdi megbirni a' kis naszádotkat, honnan a' portói bort szállítják Porto felé. Így Spanyolországnak, hogy a' Duero folyamon tengerre szállíthassa gabonáját, legalább is tíz mérföldnyire tengelyen kell azt szállítania, 's e' dolog inkább használna, mint ártana a' portugál hajózásnak. E' tárgy általában nem olly fontos, hogy Portugália megtámadtatását vonná maga után. Az egész fenyegetést csak spanyol hetvenkedésnek mondhatni, miszerint Espartero, 2dik Fülel nyomdokit akarván követni, Portugáliát szándékoznék meghódítani; de a' vásár kettőn áll. A' portugál nép most is csak úgy gyűlöli a' spanyolt, mint akkor gyűlölte, midőn a' nyomó jármot lerázta, sőt azóta még jobban, mióta a' kormány komolyabban veszi a' fenyegetést, háborúhoz készül 's a' fegyverfogatókat fegyverre szólította. A' nagyobb rész magasztossággal rohan katonának, de sok helyen kötéllel is kelle fogni. Így nem sokára derék hadsereg áll talpon 's a' fegyvertárakban rendkívüli munkásság uralkodik; Portót erősítik. Azt bizvást állíthatni, miszerint a' spanyol sohasem hódítandja meg Portugáliát idegen segítség nélkül, és Portugáliának nincs szüksége idegen segélyre Spanyolország ellen. Még az asszony is fegyvert ragad, ha portugál földre lép a' spanyol. Ha uralkodásról van szó, a' portugál akkor még tán jobban gyűlöli a' spanyolt, mint a' német a' francziát. A' madridi és portugál kormányok közt már foly a' tollesata. A' spanyol kormánylap ugyanis olly sértőleg nyilatkozott a' portugál nemzet ellen, hogy maga a' spanyol kormány sem helyesli, 's a' szerkesztő a' következő számban kijelenté, miszerint ez nem hivatalos jelentés, hanem csak a' szerkesztő saját véleménye. Lehet hogy Espartero is olly engedékeny lesz, mint az újságíró, ha látja, mint vették itt fenyegetését. —

Terceira ghet az éjszakai tartományok, és az éjszakai hadsereg parancsnokává nevezte a' királyné. — Az aug. 11, 12, 17ki, és a' sept. 11i zendülésben résztvevőknek bünbocsánat adatik. — Palmella hg, Fayal marq. és több más gazdag nemes 's kereskedő aláírasi ívet nyitott a' hadi költségek fedezésére. — A' coimbrai egyetemet, mű- és katonaiskolákat bezárták, 's a' növendékeket illető helyekre küldötték. — Némelylek szerint, bár az alkotmánylevél ellenkezőt tart, mégis a' király nevezetett a' portugál hadsereg főparancsnokává. — A' szárazföldi hadhoz ugyancsak készülnek, de a' portugál hajóhadat is egészen fölkészítik. —

Spanyolország.

(Zavargási hírek. A' duero-hajózási kérdés.) Jan. Gikán a' parisi tőzsér-csarnokban azon nyugtalanító hír keringe, miszerint Espartero zendületi mozgalom következtében megbukott, 's jan. 1sején a' zendülők respublicát kiáltottak ki Madridban; mivel azonban a' parisi estilap (Messenger) e' hírről semmi részletet nem közöl, 's a' jan. 7iki lapok is egészen hallgatnak róla, tehát alkalmasint vak lárma volt az ijesztő hír. Annyi egyébiránt csakugyan való, hogy Madridban rendkívüli ingerültség uralkodik, mikép az következő madridi levélből is kitünik: „A' ministerség, melly egyszersmind a' kormányzóságot képezi, belső meghasonlás dúlongási alatt szenved, mellyek napról napra aggasztóbbak. Czivakodásra főleg ezen 3 pont szolgál alkalmul: 1) a' duero-hajózási szerződés; 2) a' választási kérdés, és 3) a' kormányzat elrendezése, melly helybenhagyásul cortes elibe fog terjesztetni. Ez utóbbira nézve egyik párt Esparterót akarja egyedüli kormányzónak, míg a' másik Arguellest és Calatravát kívánja melléje állíttatni. E' mellett a' titkos társulatok folyvást munkásak céljaik elérésére; a' színházban zendítő kiáltásokat harsogtatnak, 's Valladolidban egy katonatiszt a' respublicára ürte áldomást, mi oda látszik mutatni, hogy valami elhatározó csapás készül a' főnálló rendszer ellen. Valladolidban egyik éjjel még illy kiáltások is hangzottak az utcán: „Éljen a' respublica! Le a' királyné-anyával 's leányival!“ — Az ellenzési lapok a' duero-hajózási kérdés miatt mindent elkövetnek azon gyanúsítás támogatására, hogy a' kormányzóság e' tárgyban egészen az angol kormány által hagyja magát vezéreltetni. A' kormánylapok ellenben e' gyanúsítást határozottan visszautasítják, mondván, hogy a' kormány illő függetlenséggel intézendő el ez ügyet, minden kisebbitő külföldi elegyedést visszautasítván. A' kormány jól ismeri a' spanyol nemzet erejét 's méltóságát, és semmi olyast nem fog elkövetni, mi azt bár legtávolabbról is sérthetné. Egyébiránt az alkudozásokat azért kénytelen a' kormány titokban folytatni, mivel nyilvánhoz folyamodás esetén Portugália bizonyosan visszavonná magát.“ —

A n g l i a.

(Toryk és whigek jelen állása.) A' Times azon jóslatára, miszerint a' whigek uralkodása 1841ben véget ér end, a' ministeri Globe így nyilatkozik: „Az illy jóslatokat 7 év óta ismétlik a' toryk; teljesülésök azonban mindeddig elmaradt, ámbár minden erejüket használták a' jóslat betöltésére. Parliamenti ellenzésökben példátlan fáradhatlansággal harsogtak a' toryk, minden rendszabályt gyalázva 's rágalmazva a' kormányt 's még tulajdon vesztőket sem vévén tekintetbe, melly t. i. őket abból, mint politikai pártot képezőket, érheté. E' mellett azon gyönyörű látványt mutatták, miszerint vezérek a' felső házban ugyanazon rendszabályokat támadák meg, miket alsóházi ügyfeleik legtanácsosbagnak tartottak. E' szerint saját harczterveket játszik ki, 's párt-

szenvedélyök vakságában oly nyomoru törekvést tüntettek a közönség elébe, mely minden áron uralkodás után epedez, 's egyszersmind saját feleivel legnagyobb meghasonlásban él. Ez a nagy tory pártnak volt és mostani állapota. Illy párt félelmes ugyan mint ellenzés, mert elég erős a jó kormányzást nehezíteni 's akadályozni, mert akkor bizonyosan komoly veszély érne a nemzetet. Mult év elején több oly belföldi tárgy forga szőnyegen, mikre nézve a tory ellenzés zajjal pattogtathatá nyilait, azon reményben, hogy valamiképp majd részt nyithat magának a kormánypolczra. Az iparüző osztályok elégtelensége, mit részint a rozsol fizetett munka, részint izgatók bujtogatási okoztak, oly magosra hágott, 's oly félelmes alakot ölte magára, hogy szinte komoly zendülési mozgalmaktól lelete tartani. A kormány, bölesen bizva a nemzeti hűségben, 's a nép elcsábított részét is inkább eltévedtnek, mint tökéletesen megromlottnak tartván, semmi rendkívüli meghatalmazást nem követelt a parlamenttől, a személyes szabadságot (habeas corpus) nem függeszté föl, a szólás-szabadságot népgyűlésekben nem korlátozta 's a sajtószabadság ellen egyetlen lépést sem tön. A főállító törvények gyors és nyomadékos, de egyszersmind irgalmas végrehajtását elégnék tartá a köz esend háborítottan föntartására. Azon bösz kiáltozás, melyet a kormány ellen a népnevelés ügyében minden oldalról emeltek, szinte megszünt, 's a legharsányabb kiáltozók is szegyenlik oktalan dühöket. Tekintsünk gyarmatinkra. Ott is mindent javuló állapotban látunk. Canada Sydenham I. alatt meg van nyugtatva, mi a bevándorlást 's kereskedést magosra rugtató. Nyugatindianában a rabszolgák fölszabadittatása miatt semmi zavar nem történt 's a szabad feketék munkaszerető emberekké válnak. Még több okunk van hazánknak szerencsét kívánni külföldi politikájára nézve, mert Anglia soha nem tartott büszkébb helyet elfoglalva a külhatalmak ellenében, mint épen most. Anglia lobogója bámulását vonta magára Európának, a juliusi szerződés eredményinek pedig minden békebarát őszintén örvend. Afghanistanban Dost Mohammed megbukta által a béke biztosítva van. Khinában leghőbb várokozásinkat is fölülmulá a siker, mert pillanatnyi harc után Tsuzan fölött leng lobogónk, 's kereskedési viszonyunk a mennyei birodalommal rövid idő múlva jogszerűbb és szilárdabb alapokra leendő állítva. A jan. 26ki trónbeszéd tehát fontosb 's örvendetesb tartalmu leendő, mint számos év óta alkalmunk vala hallani. A királyné szülése a trónöröklést is biztosítá, 's már most valóban kíváncsiak vagyunk látni, milly pontbul indulandnak ki a toryk mérges megtámadási a jövő parlamenti ülések alatt. —

Franciaország.

(Uj évi üdvözetek. Politikai nézetek. Elegy.) Paris, január 3ikán: Jan. 1sején délután 4 órakor a diplomatakar nevében Apponyi gr. következő beszéddel üdvözlé a királyt: „Fölség! Az e nap ünnepélyre föls. királyi személye előtt összegyűtt diplomatakarok szerencsése van fölséged előtt tiszteletteljes hódolatát 's kívánatit kifejezni. A gondviselés a mult év lefolyta alatt új jótételek által tünt ki: a politikai nyugalom föntartása Európában, 's azon ótalom, mellyel föls. napjait folyvást födözi, oly becses adományok, mellyért legélnébb hálánkat fejezzük ki. Boldogoknak tartjuk magunkat azon gondolat által, miszerint a kormányok bölesesége a rend 's béke állapotját föntartani bíranda, elannyira, hogy egyetértésök árnyékában Európa tovább fog haladhatni azon ösvényen, melly jölette előmozdításának nyitattott. Azon események, mik fölséged atyai szívének becsesek, minden szerencse-kivánatkintak igénylik; fogadja föls. azokat szívesen legőszintébb kívánatinkkal Franciaország. Ön 's magas családja jöletteért.“ A király válasza: „Egész szívvel csatlakozom Önökhez, hálát adni a gondviselésnek azon jótételekért, miket mult év lefolyta alatt reánk árasztott, 's azon ótalomért, mellyel napjaimat ujalag födöze. Mélyen meg vagyok attól illetődve, mit Önök előtem e tekintetben kifejezének. Önök tudják, mennyire ohajtám azon politikai nyugalom folytatását, mit Európa élvez, 's hogy nem szüntem meg az általános béke-föntartást előmozdítani. Meg levén arról győződve, miszerint ezt valamint Franciaország, ugy minden más birodalom érdeke kívánja, semmi nem fog engem engedésre bírhatni azon törekvésben, hogy valamennyi fejdelemmel együttmunkálva nemzetünk számára azon nagy jótétet ezentul is megtarthassuk, 's reménylem Önökkel, hogy az előtünk most megnyílt évben a kormányok bölesesége e béke megerősítésit bevégezdi. Igen hálás vagyok a diplomatakar azon kívánatért, miket nevében Ön Franciaország. családom 's magam jöletteért kifejezett.“ — Sauzet kamraelnök beszédéből ezek említendők: Polgárisulás terjesztésit tárgyzó föladata közepett, a követkamra gondolatit nagy érdekeinek egyike sem kerüli el, 's nyugott és szilárd tartása Franciaország kívánatinak megfelelő. Franciaország, a bátorság és böleseség annyi tanujelei után tudja, hogy hazafisága 's intézvényinek hatalma minden helyzetnek megfelelőnek. Franciaország a nagy kormányhatalmak egyértelműségében bizik, 's a korona és kamrák őszhangzása legnagyobb erőnket képezi, egyszersmind szép hazánk jövendőjét minden csapás ellen biztosítván.“ — Erre a király többi közt ezeket mondá: „Valamennyi kormányzati ág egysége még soha nem volt oly igen szükséges, mint mostan, Franciaország valódi boldogságára nézve még soha nem volt fontosb a köztünk uralkodó egyértelműség kimutatása. Azon boldogság nem hódításokban 's nem dicsőségben áll! mellyek megszerzésire igen becses a francia vér. Háborut csupán akkor szabad kezdeni, midőn azt közérdek kívánja. Most, hála Önök együttmunkálatának, reménylhetjük, hogy a béke azon hosszas pályavonala, mit oly diesteljesen futottunk be, nem szakad félben, hanem inkább folytatattatni fog, a haza böcsülete 's érdekei fölálloztatása nélkül. Franciaország mindenkor büszke lehet azon öntudatban, hogy az emberiséget általános háboru veszélyitől megóttá. — Mounier b. Angliában semmi jót nem tapasztalt; mindenütt 's mindenben francziák elleni gyűlöléssel találkozott, 's bizonyossá lön, hogy Alival oly keményen fognak a szövetségesek bánni, mintha nem is hódolt volna

meg föltétlenül. Anglia még csak árnyékát sem akarja meghagyni a basa korábbi hatalmának. Ali ezentul a földbirtoki egyedúrszkodást elveszti, mellyből eddig legfőbb erejét mer té, 's csak annyi katonát fog tarthatni, mennyire a portától engedélyt kapand, 's még e kis sereg tiszteinek kineveztetése is a portától függend. A török hajóhad kiadatása után saját sorhajóit is Konstantinápolyba viszik Alinak, 's csak fregátit tartandja meg, mikre kapitányokat a porta fog kinevezni. — A Jour des Débats a mult évet egyikének mondja Franciaország legroszabbjai közt, 's minden bajt Thiers ministersége nyakára akar zökkeneni, mire a Constitutionnel, Thiers tollából, ezeket jegyzi meg: „A mult évet nem hárihatni következményivel egy ministerségre, mert azokban 3 ministerség osztozott. Az első az eseményeket elkészíté, a 2ik azokat elfogadá 's mindent megtön, hogy ellenökben Franciaország illő helyet foglalhasson el; a 3ik azonban ez események elől visszahökken, 's az erő azon eszközeit, mellyek ellenállásra voltak számítva, lemondási 's megnyugvási politikára fordítá. A majusi ministerség jelölé ki azon irányt, melly felé Franciaországnak haladni kelle. A martziusi ministerség kénytelen volt ugy aratni, miképp a majusi vetett, 's ime most az octoberi ministerség mindent béke által akar orvoslani, azaz mindenben megnyugszik, bármit teend is az ellenfél. Illy sikert harcokészületi költségek nélkül is el lehetett volna érni. Legesodásb azonban az, hogy Guizot, ki mint követ a martziusi ministerség tetteit helyeslé, most mint minister egészen ellenközöleg nyilatkozik. Franciaországra nézve a mult évet csak az octoberi ministerség tevé szerencsétlenné.“ — Bugeaud tábornokot algiri főkormányzóvá nevezé ki a kormány, Valée tábornagy pedig parancsot kapott Franciaországba visszatérésre. E kinevezést majd az egész sajtó egyhangulag roszalja. A Charivari ezt jegyzi meg Bugeaudról: „A tafnai szerződés emhere tehát Algir kormányzója. Igen helyes. Miután az „october 29iki“ kormány az angolok, poroszok 's kozákok ministerségivé lön, most végre a beduinok kormányává is akar alakulni. Tapasztalni fogjátok, hogy ezentul algiri gyarmatunk ugy fog kormányoztatni 's pártoltatni, miképp egyiptusi frigyésünk. De profundis! Tiz év óta pazaroljuk vérünket 's pénzünket Algir elfoglalásáért. Mihelyt azonban nagylelkü frigyésünk, Anglia, parancsol, akkor természetesen semmi helye nem lehet többé az ellenszegülésnek.“ — Strassburgban egy Albrecht nevü férfi izrael ujprofétájának hirdetgeti magát, 's egyik röpiratában azt törekszik megmutatni, hogy Rothschild család Levi törzsökéből származik. Most a világ történeteit írja 100ezer évvel Ádám előtt. —

Törökország.

Konstantinápoly, dec. 16. Hír szerint Ibrahim b. 10 millió piasztért rótt Damaskus lakosira, 's hogy azt kicsikarhassa, mindenféle kiúzószert elővett 's több embert megöletett, félvén azonban, hogy a hegyi lakosok utól érik, nov. 28kán elhagyá a várost. — A porta parancsot bocsátott ki, miszerint görög hajóknak nem kell egészség-bizonyítványt adni, kivévén az olyanokat, mellyek külföldről jönnek v. külföldre mennek, vagy mellyek üresen hajóznak által a török vizeken. A porta e lépése azt mutatja, hogy korlátozni akarják a görög kereskedést, 's a görög kormány ovást is tett ellene. — Bár a porta el van a kül-dolgoktul foglalva, még is folyvást kiterjeszti figyelmét a beljavításokra; így most az erdők czélszerű igazgatását vette czélba. Az erdőszet igazgatósága a postaéval van összekötve, a főigazgató egy török, Achmet bey, kinek legkisebb fogalma sincs e dolgrul. — A beczolás szinte megengedetett, 's így ismét egy előítéletnek van nyaka szegve. — E héten Khosrew b. holmiét, hitelezőji kifizettetése végett, elkötövtették. — A skutari basát letették. — St Jean d'Acet még mindig az angolok tartják elfoglalva, 's igyekeznek ismét kijavítani; némelylek szerint a várat nem fogják többé elhagyni az angolok. Az angol és osztrák hajó-csapat vont lábón áll egymással.

Kéletindia és Kína.

Dost Mohammed nov. 2kán, miután ez sept. 18ki megveretése után, új erőt gyűjtött, Bamin közelében egy elválasztó útközvetben egészen tönkre tetett, 's magát az afghanistáni udvarban levő angol felügyelőnek megadta. — A pendsabi fejdelem Kurrakh Sing nov. 5kén nem természetes halállal, hanem mint mondják, fia vagy az ellenpárt munkája által elhunyt. Ha fiának része volt halálában, hamar elérte a büntetés, mert midőn temetésrül visszatérte, egy gerenda agyon sujtotta. Némelylek szerint Pendsab nem sokára angol kézre kerül. — Makao közeliből egy angol káplánt elhurezoltak a khinaiak, 's minthogy a dolog portugál földön esett, a portugál kormányzó visszadatását kívánta, ezt azonban meg nem nyerhetvén Smit angol kap. 180 sipahival, 120 tengeri katonával, és 80 hajós legénnyel Hyacinth és Larve hajó algyi védelme alatt a makaói sorompoknál a khinai részen kiszállott. Több órai algyzás után az angolok beszőgezték a khinai algyukat, 's levegőbe vették az erősséget 2000 khinai közül némelylek szerint 50—60, mások szerint pedig 300 eset el. Az angolok vesztesége nagyon csekély. — Elliot kapitány a Peiho vize torkolatától visszatért, 's vele a khinai hatóságok a legnagyobb tisztelettel bántak, sürgönyét a császárhoz küldötték, ki előtt még Lin viselete ismételten volt. A császár a mennyei birodalom 3dik mandarinját nevezé ki *alhadzás végett* 's biztosakat küldé Kantonba, kik Lin tetteit a legszorosabb vizsgálat alávegyék 's mint az angolok kívánják büntessék. Az égfia két millió font sterlinget ígért a Kantonban elrontott mákonyért kárpóttásul, 's egy milliót hadi költség fejében. Egy angol lap ezt csak idő-nyerésnek akarja venni. Az ég fiának nagy száka volt szemében a főváros közeliben levő angol hajócsapat, 's a régi hangot egész udvariasra cserélte, 's most Viktoriát nem „barbár adófizető“ hanem egy nagy nép királynéjának nevezi. —

Pénzkelet: Bécs jan. 16kán: 5pctes st. kötelezvény: 106¹/₂; 4pctes 99¹/₂; 1834ki kölesön: 696¹/₄; 1839ki: 280¹/₁₀; éjszaki vasutrszvény: 92; majlandi: 100¹/₂; györi: 95; Eszterházy sorsjegy: 45.

Udmanvázárllás: jan. 19kén: 10' 3" 3" a zerus felett.

Szerkeszti Helmezy. — Nyomatja angol gyors-sajtón Trattner-Károlyi, uri-uteza 453.